

Розробник: Мезенцев Костянтин Володимирович, доктор географічних наук,
завідувач кафедри економічної та соціальної географії, професор

ЗАТВЕРДЖЕНО

«17» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

М.М. проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «17» серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «30» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії М.К. доц. Наталія КОРОГОДА

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформуванати у студентів здатності коректно і творчо застосовувати знання про соціальні, економічні та просторові проблеми, пов'язані із занепадом та відродженням міст, міською політикою, та практичні навички з розробки проєктів регенерації міських територій, спираючись на український, європейський та світовий досвід.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Успішне вивчення обов'язкових навчальних дисциплін «Методи урбаністичних досліджень», «Теорія і практика планування», «Вступ до міського планування», «Планування міського землекористування та оцінка землі», а також дисциплін з вибіркового блоку «Урбаністична географія» «Урболабораторія 1: Просторовий аналіз», «Урболабораторія 2. Міський дизайн».

2. Успішне проходження навчальних практик з методів набуття та обробки географічної інформації.

3. Володіння навичками роботи у спеціалізованому програмному середовищі.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дана дисципліна покликана ознайомити студентів з ключовими теоретичними поглядами на регенерацію міст та прикладами того, як ці теорії впливають і пояснюють практику регенерації міських територій, забезпечити глибше розуміння факторів, що призводять до занепаду міст, підходів до політики відродження міських територій, розробки відповідних програм і проєктів, а також конфліктів, які можуть виникнути в процесі їх реалізації. Розглядаються різні типи міських територій – колишні індустріальні простори (браунфілди), прибережні території, райони масової житлової забудови, а також вплив мега-подій на регенерацію міст та її зв'язок із джентрифікацією. Викладання здійснюється через розгляд конкретних кейсів проєктів регенерації міст, що дозволяє зрозуміти особливості та проблемні моменти, зокрема соціально-культурні, політичні та економічні аспекти регенерації міських територій, взаємодію різних стейкхолдерів. Передбачається виконання групового проєкту з регенерації обраної ділянки міста та написання курсової роботи.

4. Завдання вивчення дисципліни полягає у тому, щоб забезпечити набуття студентами знань, вмінь і навичок регенерації міських територій, зокрема:

– здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації щодо розвитку міських територій, які потребують регенерації, з різних джерел за допомогою відповідних методів і технологічних засобів (ЗК-6, ФК-3);

– розвивати творче мислення та здібності визначати, формулювати і вирішувати проблеми неефективного використання міського простору (ЗК-9);

– планувати та проводити польові і лабораторні дослідження просторово-часових параметрів організації природи, населення та господарства і взаємозв'язків між ними у міських територіях, які потребують регенерації (ФК-6, ФК-8)

– розвивати практичні навички розробки проєктів регенерації міст, у тому числі враховувати принципи соціальної відповідальності та екологічності мислення, планування часу (ЗК-5, ЗК-13);

– спираючись на світовий досвід, оцінювати значення та виявляти особливості проєктів регенерації міст в Україні, зокрема в контексті реалізації цілей сталого розвитку міст, розуміти основні виклики і можливості, пов'язані з їх реалізацією (ФК-9).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	Знати:			
1.1	сутність та основні підходи до регенерації міського простору	<i>лекції, самостійна робота</i>	<i>Перевірка практичних робіт, тематична контрольна робота, захист курсової роботи, іспит</i>	5%
1.2	особливості регенерації різних типів міського простору – колишніх індустріальних просторів, прибережних територій, районів масової житлової забудови	<i>лекції, самостійна робота</i>		10%
1.3	передумови та можливі наслідки реалізації мега-подій як драйвера міської регенерації	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		10%
1.4	теоретичні основи та практичні приклади взаємозв'язку джентрифікації та регенерації міст	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		5%
1.5	особливості міського управління та практику реалізації проєктів регенерації міських територій Лондона, Стокгольма, Гамбурга, Мілана	<i>лекції, самостійна робота</i>		15%
2.	Вміти:			
2.1	здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації щодо розвитку міських територій, які потребують регенерації	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>Перевірка та захист практичних робіт, групового проєкту, тематична контрольна робота, іспит, виконання та захист курсової роботи</i>	до 40%
2.2	визначати формулювати і вирішувати проблеми неефективного використання міського простору	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		
2.3	оцінювати значення та виявляти особливості проєктів регенерації міст в Україні з урахуванням світового досвіду	<i>лекції, практичні заняття, самостійна робота</i>		
2.4	розробляти та захищати проєкти регенерації міських територій	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>		
3.	Комунікація:			
3.1	бути здатним до групової роботи, міжособистісної комунікації в процесі розробки проєктів регенерації міських	<i>практичні заняття</i>	<i>Перевірка та захист практичних</i>	до 10%

	територій		<i>робіт, групового проєкту, захист курсової роботи</i>	
4.	Автономність та відповідальність			
4.1	демонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та управлінські рішення у сфері регенерації міст	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>Захист практичних робіт та курсової роботи</i>	до 5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни										
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
Демонструвати вміння проводити польові та лабораторні урбоекотологічні дослідження (ПРН-5)						+	+	+	+	+	
Використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природно і суспільно-географічних об'єктів і систем (ПРН-8)						+		+	+		
Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН-10)	+	+	+		+						
Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в галузях предметної області урбаністичної географії (ПРН-12)	+			+							
Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН-15)		+	+		+		+				+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами перевірки та захисту практичних робіт, групового проєкту, написання письмової тематичної контрольної роботи, написання та захисту курсової роботи, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1, 1.4 (знання)** – до 5% за кожен; **1.2, 1.3 (знання)** – до 10%; **1.5 (знання)** – до 15%;
- результати навчання – **2 (вміння)** – до 40%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 5%.

7.2. Організація оцінювання.

У курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, практичних занять, включаючи виконання групового проекту. Упродовж семестру проводиться *письмова тематична контрольна робота* та *захист курсової роботи*. Завершується дисципліна *іспитом* у письмовій формі.

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи курсову та самостійну роботу. Результати навчання за умови опанування на належному рівні оцінюються таким чином:

1. Перевірка та захист практичних робіт, включаючи груповий проект з регенерації обраної ділянки міста – від 20 до 30 балів.
2. Тематична контрольна робота – від 5 до 10 балів.
3. Написання та захист курсової роботи – від 10 до 20 балів.

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум (**20 балів**) для отримання допуску до іспиту виконують додаткове самостійне завдання (підготовка реферату або виконання аналітичного завдання). Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – **35 балів**.

Максимальна кількість балів на іспиті – **40 балів**, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% максимальної кількості балів, відведених на екзамен).

7.3. Шкала відповідності:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Відмінно	90-100
Добре	75-89
Задовільно	60-74
Незадовільно	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичн і заняття	самостійн а робота
Частина 1. Теоретичні основи регенерації міст			
Тема 1. Регенерація міст: вступ	2	0	7
Тема 2. Регенерація колишніх індустріальних просторів	2	2	7
Тема 3. Регенерація прибережних територій	2	2	7
Тема 4. Регенерація районів масової житлової забудови	2	2	7
Тема 5. Мега-події та регенерація міст	2	2	7
Тема 6. Джентрифікація та регенерація міст	2	2	7
Частина 2. Прикладні аспекти регенерації міст			

Тема 7. Регенерація міського простору: Лондон. Проекти регенерації «Canada Water», «King's Cross», «East Village/Athletes' Village», «Blackwell Reach/Robin Hood Gardens»	6	0	4
Тема 8. Регенерація міського простору: Стокгольм. Проект регенерації «Hammarby Sjöstad»	4	0	4
Тема 9. Регенерація міського простору: Гамбург. Проект регенерації «HafenCity»	4	0	4
Тема 10. Регенерація міського простору: Мілан. Проект регенерації «Porta Nuova»	4	0	4
Тема 11. Розробка проекту регенерації міського простору		20	32
Разом	30	30	90

Загальний обсяг – **150 год.**, в тому числі:
лекцій – **30 год.**
практичних занять – **30 год.**
самостійна робота – **90 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Мезенцев К., Олійник Я., Мезенцева Н. (ред.) (2017). *Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін*: монографія. Київ: Видавництво «Фенікс». 438 с.
2. Roberts P., Sykes H. (2008). *Urban Regeneration: A Handbook*. SAGE Publications. 320 p.
3. Leary M.E., McCarthy J. (eds.) (2020). *The Routledge Companion to Urban Regeneration*. Routledge. 616 p.
4. Colantonio A., Dixon T. (2010). *Urban Regeneration and Social Sustainability: Best Practice from European Cities*. Wiley-Blackwell. 334 p.

Додаткова:

1. Мезенцева Н., Бура Т. (2016). «Старі» та «нові» публічні простори Києва: конфлікт чи взаємодоповнення? *Урбаністичні студії*, Вип. 3. (Не)Задоволення публічними просторами. Київ: Всесвіт, 2016. С. 170-179.
2. Палеха Ю.М. (2017). Географічні особливості планування розвитку міста Київ на сучасному етапі. *Український географічний журнал*, №4. С. 39-48.
3. Підгрушний Г.П., Бикова М.Д. (2019). Виробничі території Києва: сучасний стан і напрямки трансформації. *Український географічний журнал*, №1. С. 33-42.
4. Alm J., Solberg H.A., Storm R.K., Jakobsen T.G. (2016). Hosting major sports events: the challenge of taming white elephants. *Leisure Studies*, Vol. 35(5). P. 564-582.
5. Arandelovic B., Vukmirovic M., Samardzic N. (2016). Belgrade: Imaging the future and creating a European metropolis. *Cities*, Vol. 63. P. 1-19.

6. Berki M. (2012). Post-1990 Urban Brownfield Regeneration in Central and Eastern Europe: A Theoretical Concept. In: T. Csapó and A. Balogh (eds.), *Development of the Settlement Network in the Central European Countries*. Springer-Verlag. P. 137-144.
7. Bilbao City Story (2016). *LSE Housing and Communities*. La Fabrique de la Cité.
8. Couch Ch. (1990). *Urban Renewal. Theory and Practice*. Macmillan. 187 p.
9. Couch Ch., Fraser Ch., Percy S. (eds.) (2003). *Urban Regeneration in Europe*. Blackwell Publishing. 234 p.
10. Cybriwsky R.A. (2016), "Whose city? Kyiv and its river after socialism," *Geografiska Annaler Series B, Human Geography*, 98, 4, pp. 367-379.
11. Davidson M., Lees. L. (2005) New-build 'gentrification' and London's riverside renaissance. *Environment and Planning A*, 37: 1165-1190.
12. Diamond J., Liddle J., Southern A., Osei P. (eds.) (2009). *Urban Regeneration Management. International Perspectives*. Routledge. 296 p.
13. Dixon T., Raco M., Catney P., Lerner D.N. (2007). *Sustainable Brownfield Regeneration*. Blackwell Publishing. 378 p.
14. Gaffney Ch. (2016). Gentrifications in pre-Olympic Rio de Janeiro. *Urban Geography*, Vol. 37(8). P. 1132-1153.
15. González S. (2011). Bilbao and Barcelona 'in Motion'. How Urban Regeneration 'Models' Travel and Mutate in the Global Flows of Policy Tourism. *Urban Studies*, Vol. 48 (7). P. 1397-1418.
16. Hercik J., Šimáček P., Szczyrba Z., Smolová I. (2014). Military brownfields in the Czech Republic and the potential for their revitalisation, focused on their residential function. *Quaestiones Geographicae*, Vol. 33(2). P. 127-138.
17. Hercik J., Šimáček P., Szczyrba Z., Smolová I. (2014). Military Brownfields in the Czech Republic and the Potential for their Revitalisation, Focused on their Residential Function. *Quaestiones Geographicae*, 33(2): 127-138.
18. Hess D.B., Tammaru T. (eds.) (2019). *Housing Estates in the Baltic Countries. The Legacy of Central Planning in Estonia, Latvia and Lithuania*. Springer. 383 p.
19. Hoyle B.S. (2000), "Global and local change on the port-city waterfront", *Geographical Review*, 90, 3, pp. 395-417.
20. Jones P., Evans J. (2013). *Urban Regeneration in the UK. Boom, Bust and Recovery*. SAGE Publications. 288 p.
21. Kubeš J., Kovács Z. (2020). The kaleidoscope of gentrification in post-socialist cities. *Urban Studies*, 57(13): 2591-2611.
22. Leipzig Charter on Sustainable European Cities (Лейпцизька хартія «Міста Європи на шляху сталого розвитку») (2007).
23. Lehmann S. (2019). *Urban Regeneration. A Manifesto for transforming UK Cities in the Age of Climate Change*. Palgrave Macmillan. 229 p.
24. Machala B. (2014). The uneven struggle for bluefields: waterfront transformation in post-socialist Bratislava. *Hungarian Geographical Bulletin*, Vol. 63 (3). P. 335-352.
25. Machala B., Koelemaj J. (2019). Post-Socialist Urban Futures: Decision-Making Dynamics behind Large-Scale Urban Waterfront Development in Belgrade and Bratislava. *Urban Planning*, 4(4): 6-17.
26. MARSHALL R. (ed.) (2001). *Waterfronts in Post-industrial cities*, London-New York: Spon. 194 p.
27. Mezentsev K., Gentile M., Mezentseva N., Stebletska I. (2019). An island of civilization in a sea of delay? Indifference and fragmentation along the rugged shorelines of Kiev's newbuild archipelago. *Journal of Urban Affairs*, Vol. 41(5). P. 654-678.

28. Müller M. (2015). What makes an event a mega-event? Definitions and sizes. *Leisure Studies*, Vol. 34(6). P. 627-642.
29. Müller M., Gaffney Ch. (2018). Comparing the Urban Impacts of the FIFA World Cup and Olympic Games From 2010 to 2016. *Journal of Sport and Social Issues*, Vol. 42(4). P. 247-269.
30. Müller M., Pickles J. (2015). Global games, local rules: Megaevents in the post-socialist world. *European Urban and Regional Studies*, Vol. 22(2). P. 121-127.
31. Newton C. (2009). The Reverse Side of the Medal: About the 2010 FIFA World Cup and the Beautification of the N2 in Cape Town. *Urban Forum*, 20: 93-108.
32. Osman R., Frantál B., Klusáček P., Kunc J., Martinát S. (2015). Factors affecting brownfield regeneration in post-socialist space: The case of the Czech Republic. *Land Use Policy*, Vol. 48. P. 309-316.
33. Rovers R. (2014). New energy retrofit concept: 'renovation trains' for mass housing, *Building Research & Information*, Vol. 42(6). P. 757-76.
34. Salukvadze J., Golubchikov O. (2016). City as a geopolitics: Tbilisi, Georgia – A globalizing metropolis in a turbulent region. *Cities*, 52: 39-54.
35. Sánchez F., Broudehoux A.-M. (2013). Mega-events and urban regeneration in Rio de Janeiro: planning in a state of emergency. *International Journal of Urban Sustainable Development*, Vol. 5(2). P. 132-153.
36. Shin H.B., Li B. (2013). Whose games? The costs of being "Olympic citizens" in Beijing. *Environment & Urbanization*, Vol 25(2). P. 559-576.
37. Smigiel, Ch., Mezentsev K., and Provotar, N. (2020). From exception to norm? Analysing gated housing in Sofia and Kyiv since 1989. *Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft, Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft*, 2020, Vol. 162. pp. 91-121. DOI: <https://doi.org/10.1553/moegg162s91>
38. Smith A. (2014). "De-Risking" East London: Olympic Regeneration Planning 2000–2012. *European Planning Studies*, Vol. 22(9). P. 1919-1939.
39. Smith H., Ferrari M.S.G. (2012). *Waterfront Regeneration. Experiences in City-building*. Routledge. 236 p.
40. Smith h., Ferrari M.S.G. (eds.) (2012), *Waterfront Regeneration: Experiences in City-Building*, London–New York, Routledge, 236 p.
41. Smith J., Pierson J. (eds.) (2001). *Rebuilding Community. Policy and Practice in Urban Regeneration*. Palgrave Macmillan. 234 p.
42. Tallon A. (2013). *Urban Regeneration in the UK*. Routledge. 352 p.
43. Toledo Informal Ministerial Meeting on Urban Development Declaration. (2010).
44. Vestbro D.U. (ed.) (2007). *Rebuilding the City. Managing the built environment and Remediation of Brownfields*. The Baltic University Press. 75 p.
45. Watt P. (2013). 'It's not for us'. Regeneration, the 2012 Olympics and the gentrification of East London. *City*, Vol. 17(1). P. 99-118.
46. Yıldız D., Özgece N., Talug M. (2009). Regeneration of a Traditional Residential Area: Samanbahçe Social Housing in the Walled City of Nicosia. *Livenarch 2009 International Conference*, Vol III, pp. 1067-1082.